

De projectgroep Woonwensen van senioren heeft als doelstelling: de bewustwording onder ouderen te bevorderen over hun huidige woonsituatie. Middels informatie zijn ouderen vervolgens in staat afwegingen te maken en indien nodig acties te ondernemen op hun toekomst.

Hieronder een verslag van de 4 regionale bijeenkomsten over woonwensen van senioren in Gelderland. Beschreven zijn onderwerpen waar vragen over gesteld zijn of waarover gediscussieerd is.

Er waren in totaal 112 mensen aanwezig, waarvan 98 leden van ouderenbonden, 8 leidinggevendenden van woningcorporaties, 2 wethouders, een ambtenaar en 3 externen.

Gemeentelijk woonbeleid

- Elke woonvisie van de gemeente kent aandacht voor starters en senioren. Belangenbehartigers dienen kritisch te kijken naar de plannen. Vraag aan de gemeente: wat is de verwachting voor 2016, zijn er dan voldoende geschikte woningen? Als er geen gesprekken zijn als ouderenbond met de gemeente of met een corporatie biedt de RSBO aan hierin te ondersteunen. (Regionaal Samenwerkende Bonden van Ouderen).
- Als je meepraat als belangenbehartiger in een klankbordgroep of panel, spreek dan vooraf door wat de invloed van je inbreng is. Niet altijd betekent inbreng/inspraak ook invloed. Een klankbordgroep is er vnl. voor inspraak. Ga vooraf na wat de inspraak oplevert.
- In bv de regio Achterhoek gaven de 8 gemeenten aan 14.000 woningen te willen bouwen. Vanuit de provinciale plannen kregen zij toestemming voor 6.000 woningen. Zij moeten daar als gemeenten samen uit komen, dit levert de nodige discussie op. Oorzaak is onder andere de krimp van aantal bewoners: er komen meer ouderen en minder jongeren.

Woonvormen

- Voorstel van een oudere om bij een groot huis dit te kunnen opsplitsen in twee huisnummers en zo de ruimte te verdelen. De gemeente gaat (nog) niet akkoord.
- In een aantal gemeenten bestaan er mogelijkheden voor mantelzorgwoningen. In maart 2010 heeft de staatssecretaris geadviseerd aan gemeenten om de procedures om een mantelzorgwoning te willen plaatsen versneld afgehandeld dienen te worden.
- De zorgboerderij in Heumen is met behulp van vele partijen ontstaan.

Voorzieningen

- Wonen in kleine kernen betekent vaak dat het aantal voorzieningen minder worden of er niet meer zijn. Voorzieningen moeten bereikbaar zijn. In Rivierenland heeft de RSBO Rivierenland onderzoek gedaan naar de leefbaarheid in kleine kernen (2010). Het advies is om afspraken te maken met dorpsraden en gemeenten, burgers er nauw bij betrekken. In Deil zijn afspraken gemaakt om voorzieningen te redden, de Spar te behouden en de middenstand te steunen.
- Als men in een dorp bij voorzieningen wil wonen betekent dit vaak dat er hoogbouw komt omdat de plek bij voorzieningen klein is. In kleine kernen is meer 'buurtgevoel' maar wie zorgt er voor de ouderen in de straat? Is het buurtgevoel ook buurtzorg voor elkaar. Wat verwachten we van burens? Moeten we niet vooral goed voor onszelf zorgen?
- In diverse plaatsen zijn bonden actief om een buurtbus te krijgen zodat mensen gebruik kunnen maken van voorzieningen in de buurgemeente.
- Misschien is de oplossing om voorzieningen te rouleren per kern.
- In Spijk is destijds een school gesloten en werden kinderen per bus naar de school gebracht in het buurdorp. Nu heeft de gemeente besloten dit schoolvervoer niet meer te bekostigen. De ouderenbonden hebben hier niet actief op gereageerd. Al pratende is dat wel van belang: om voorzieningen te behouden is het van belang dat ook jongeren in dorpen blijven wonen.

Wmo en voorzieningen

- Een gevolg van de Wmo is dat voorzieningen meer naar de mensen worden gebracht (kantelinggedachte). Is er een mogelijkheid om het gemeentelijk beleid en de spelers (zorgorganisaties en corporaties) flexibel te zijn om zo voorzieningen te creëren. Het gemeentelijk beleid moet meer werken aan de integraliteit, diverse beleidsterreinen samen oppakken en zo meer maatwerk leveren.
- In Harderwijk bestaat sinds kort een convenant tussen diverse (24) woon, zorg en welzijnsorganisaties om te komen tot meer integraliteit en zo beleid te koppelen. Verwacht in dit soort processen niet altijd dat de gemeente de regie neemt. De overheid zal steeds meer een stap terug doen. Doe zelf een stap naar voren als ouderenbond en gebruik je netwerk, aldus de wethouder.

Bewustwording van woonsituatie

- In vele gemeenten worden huisbezoekprojecten/ welzijnsbezoeken afgelegd. Alle ouderen van bv. 75 jaar worden thuis bezocht door een welzijnsbezoeker/vrijwilliger. Aan de hand van een vragenlijst worden vragen gesteld, deze gaan ook in op de woonsituatie. Meestal gaat dit project uit van de lokale welzijnsorganisatie.
- St. Consument en veiligheid kent een uitgebreide vragenlijst waarmee een oudere, het huis kan controleren op levensloopbestendigheid, veiligheid en woongemak.
- De provincie Gelderland heeft een Domoticatoets ontwikkeld (2007). Deze toetst laat zien hoe ouderen met behulp van thuishet technologie langer zelfstandig kunnen blijven wonen.

Opplusprojecten

- In Heumen zijn vrijwilligers opgeleid tot woonconsulent. Zij gaan op bezoek bij ouderen die daarom vragen. Samen wordt de woonsituatie bekeken. Ouderen ontvangen persoonlijk advies over hoe in de huidige situatie langer te kunnen blijven wonen of evt. hoe en waarom te gaan verhuizen. Het project is ontwikkeld in nauwe samenwerking met ouderenbonden. De provincie Gelderland biedt nog subsidiemogelijkheid tot medio 2011 voor opplusprojecten. Hieronder een overzicht van Opplusprojecten in Gelderland:

<i>Opplusprojecten in Gelderland</i>	<i>Ondersteund door:</i>
Heumen, Groesbeek, Zevenaar, Renkum	Andrea Kuijpers, Spectrum Gelderland
Lochem	Eric Schellekens Laagland'advies, adviesbureau
Elburg, en Montferland	Sabine Verkroost ZZP
Westervoort	Companen, adviesbureau
Oost Gelre, Geldermalsen	bezig met aanvraag.
Culemborg, Lingewaal, Maasdriel, Druten, Tiel	onderzoeken het via regio Rivierenland

- In Barneveld is een soortgelijk project 'Blijvend thuis in eigen huis' op initiatief van de seniorenraad en gemeente. Naast een onderzoek en advisering worden ook informatiebijeenkomsten georganiseerd. Een stimuleringsregeling van de gemeente heeft geholpen.
- In Nijkerk is de ouderenbond betrokken bij de corporatie om flats op te plussen/ geschikt te maken.
- In Lingewaal en in Oost Gelre hebben ouderenbonden het initiatief genomen voor dit project. Het duurt echter lang eer er beweging komt vanuit de gemeente. Andrea Kuijpers biedt zich aan te bemiddelen. Er moet draagvlak zijn vanuit ambtenaren, senioren en Wmo raad.
- Advies van corporatie: Maak de realiteit kenbaar voor ouderen: laat hen nadenken over de huidige situatie. Dat hoeft zeker niet altijd te betekenen om het verhuizen te stimuleren. Laten we oppassen voor het stigmatiseren van senioren. Vooraf moeten we nadenken over de denkwijze van ouderen: hoe benader je de ouderen; hoe weet je wat men wil?
- **Alle corporaties geven uitdrukkelijk aan graag samen te werken met ouderenbonden en dieper in te willen gaan op de woonwensen van lokale senioren.**

Wat kan een afdeling / samenwerkingsverband van ouderenbonden doen?

- Zorg dat je als afdeling contact hebt met de gemeente en met de corporatie.
- Belangenbehartiging is beleid beïnvloeden en ook achterban informeren.
- Als ouderenbond is het zinvol vooral te richten op de huidige woningmarkt, naast de nieuwbouwplannen.
- Dring aan op levensloop bestendig bouwen.
- Zoek samenwerking met andere partners op dit gebied zoals VAC (Vrouwenadviescommissies), cliëntenraden, woonadviescommissies, platform gehandicapten, Wmo raden etc.
- Nieuwe/ deskundige vrijwilligers werven door het aanbieden van korte klussen met inhoudelijke opdrachten.
- Speel het politieke spel en spreek regelmatig in bij de gemeenteraad, wees zichtbaar, bv als Wmo op de agenda staat.

Omdat vele onderwerpen bij ouderen nog onbekend zijn is het zinvol een Informatiebijeenkomst te organiseren voor leden/ ouderen over:

- Financiën: i.s.m. banken: 'op-eet-hypotheek'.
- Corporatie uitnodigen, mogelijkheden en onmogelijkheden laten vertellen
- Gemeente: plannen laten tonen
- Geef kosteninzicht: wat kost verhuizen, aanpassen, niets doen?
- Maak gebruik van het woonwensenrapport
- Is het niet zo dat mensen in hun eigen woning blijven wonen omdat dit goedkoper is: informeer over de mogelijkheden.
- Corporatie laten uitleggen hoe het woning verdeelsysteem werkt. Dit kan per regio verschillen. De woonduur telt om in aanmerking te komen voor verhuizen.
- Bespreken over : heb je je huis aangepast? Heb je je ingeschreven? Heb je nagedacht over je toekomst? Zorg dat je je eigen regie houdt en weet wat er speelt? Wie wil er geen regie over zijn leven? Je kunt ook afwachten tot je geen keus meer hebt, dan ben je de regie kwijt.

Door een informatiebijeenkomst voor een **grote groep** te organiseren kan men in alle rust en redelijk anoniem nadenken over de huidige situatie en makkelijk vragen stellen. Discussiepunt: in hoeverre mag je senioren aanspreken op het vermogen dat zij kunnen besteden voor hun huis?

Tenslotte

In vier regionale bijeenkomsten zijn de resultaten uit het woonwensenonderzoek uitgebreid besproken: met de onderzoeker, gasten die vanuit hun professe erop reageerden en met de belangenbehartigers namens ouderenbonden. Ook woningcorporaties en gemeenten waren aanwezig.

Elkaar kennen, elkaar informeren, wensen bespreken en plannen vooraf tonen dragen bij aan een goede samenwerking die ten goede komt aan het welzijn van alle ouderen.

De themagroep Wonen van de SBOG gaat aan de slag met de adviezen uit de regionale bijeenkomsten en uit het Woonwensenonderzoek door het op te nemen in het Jaarplan van 2011. U hoort van ons.

Namens de themagroep Wonen, met vriendelijke groeten
Henry Wentink, voorzitter

BIJLAGE I   Reacties

Corporatie Valburg, dhr. Jansen, aanwezig 7 oktober

Als corporatie is er een innige samenwerking met de thuiszorg, en met de gemeente. Contact met ouderenbonden is er nooit geweest. Deze corporatie richt zich meer op luisteren naar vragen i.p.v. vooral bouwen. Corporatie werkt aan maatschappelijk investeren (bv bouwen van dorpshuizen); ervaringen delen met woningbezitters; huurwoningen verkopen (i.p.v. slopen). Hij is van mening dat herstructureren beter is dan slopen. Hij zou graag in gesprek komen met ouderenbond en hen betrekken bij visie en beleid.

Corporatie de Woonplaats uit Enschede, Mw. Meijberg-Valk aanwezig 14 oktober

De corporatie wil het particulier opdrachtgeverschap in de huursector actief bevorderen en organiseren. Zij hebben ook diverse panelgesprekken gehouden met huurders, dit leverde goed informatie en inzichten op.

Woonkeus uit Apeldoorn, dhr. ter Beek, aanwezig 20 oktober.

Uit zijn cijfers blijkt dat er uit de groep senioren maar een klein percentage inschrijft op een andere woning, van de 23.000 die op jaarbasis reageren, zijn dat 200 ouderen. (reageren gebeurt digitaal, kan een oorzaak zijn). Er bestaat verschil tussen de stad of het platteland. Op het platteland zijn vaak weinig seniorenwoningen beschikbaar. In een stad zijn die er wel maar is de verhuisgeneigdheid minimaal. 85% van de ouderen heeft voorkeur voor een huurwoning. Er zit een enorme spanning tussen geschikte én betaalbare woningen. Hij vraagt aanwezigen: waarom label je een woning 55+? Een corporatie werkt altijd met een lange termijn visie. Projectontwikkelaars richten zich vooral op de korte termijn. Als ouderenbond heb je weinig invloed op projectontwikkelaars. Bonden moeten zichzelf aanbieden in het meedenken van nieuwe plannen, verbouwplannen, opplusplannen.

Wethouder dhr. Teeninga uit Harderwijk, 20 oktober

In hoeverre voert de gemeente de regie over de kwaliteit van de woning: de corporatie bepaalt voornamelijk wat goed is. Gemeente maakt de woonvisie en legt in convenanten vast met corporaties over aantallen woningen, niet over de kwaliteit.

Hennie ter Schegget, beleidsadviseur regio Rivierenland, 17 november

De behoefte aan appartementen in kleine dorpen is niet groot. Voor de gemeenten is het onduidelijk wat ouderen willen. Er bestaan in Rivierenland 4 projecten met collectief opdrachtgeverschap (Tiel, Buren, Culemborg, Druten). In Zaltbommel bestaat de afspraak dat degene die bouwt, eerst met de burgers in gesprek moet over de wensen. De gemeenten gaan meer inzetten op adviseren over aanpassingen (opplusprojecten). Ook is de regio bezig met het inkopen van units die tijdelijk bij woningen geplaatst kunnen worden. Alle gemeenten zijn bezig met voorzieningen voor ouderen op het gebied van woonzorgzones. De gemeenten werken samen t.a.v. zorg en woningen. Gemeenten trachten steeds meer maatwerk te leveren, rekening te houden met de populatie en de wensen van burgers.

Woningstichting de Kernen uit Beneden Leeuwen, dhr. Kempe 17 november

De corporatie biedt soms bezichtigingen aan als er een zorggeschikte woning vrijkomt. Ouderenbonden worden dan uitgenodigd. Dhr. heeft behoefte aan lokale kennis: gesprek met senioren. Soms willen senioren vooral dichtbij een zorgcentrum wonen, dat biedt vertrouwen. Terwijl zorg eigenlijk overal geleverd kan worden. Een corporatie moet voortdurend afwegen: kwaliteit en prijs.

St Woningbeheer Betuwe uit Lienden, mw. van Rooijen – van Geel

De woningstichting bouwt veel in overleg met klankbordgroepen. Het collectief opdrachtgeverschap in Buren is mislukt. In Lienden zijn met 2 woongroepen appartementen gebouwd. De leden van de ANBO Buren en mw. van Rooyen maken ter plekke afspraken.

Woningstichting Alfons Ariëns uit Druten, dhr. Wientjes

Hij laat het contact afhangen van de activiteiten van de ouderenbonden in Druten. In Beesd is een onderzoek gehouden onder senioren en bleek een grote behoefte aan seniorenwoningen. Nu zijn deze klaar maar vindt men het veel te duur. In het verwachtingenpatroon is dus iets mis gegaan. Door vallen en opstaan moeten we leren. Huurgewenning zou kunnen helpen.

BIJLAGE 2   Tips/links/informatie

1. Wat beweegt Ouderen op de woningmarkt? Kwalitatief onderzoek naar woonwensen van ouderen in Gelderland. Er bestaat een uitgebreid rapport en een samenvatting van dat rapport.
www.sbog.nl www.laaglandadvies.nl www.gelderland.nl/thuisgeven
  2. **Namens de Provincie nodigt de SBOG u uit voor de manifestatie van het programma Thuisgeven op 4 februari 2011 in Papendal, Arnhem.**
De hele dag presenteren projecten zich die te maken hebben met domotica / thuishetchnologie.
Alle afdelingsbesturen/ samenwerkingsverbanden van ouderenbonden hebben hierover in december een digitale uitnodiging ontvangen via de SBOG
  3. Link naar de Toolkit 'stimuleren woningaanpassingen' over Opplusprojecten van Spectrum Gelderland (Andrea Kuijpers). <http://www.spectrum-gelderland.nl/smartsite.dws?id=56453>
  4. Rapport Senioren op de woningmarkt: nieuwe generaties, andere eisen en wensen van VROM/WWI (opgesteld door Rigo Research en Advies) is hetzelfde rapport waar ook in het volledige rapport van Laagland'advies naar wordt gerefereerd .Het is o.a. te downloaden vanaf de website van de Woonbond: <http://www.woonbond.nl/downloads/seniorenOpDeWoningmarkt.pdf>
  5. Met meewerking van de SBOG is de instrumentenkoffer van de provincie Gelderland nu online: 'Reizen door de wijk, met zeven vormen van bewonersparticipatie in een koffer'. Hier wordt ingegaan op methoden van burgerinspraak waar organisaties/ corporaties gebruik van kunnen maken. www.gelderland.nl/thuisgeven.
  6. Er bestaan diverse lijsten waar woningen en woonomgeving aan zou moeten voldoen, bv woonkeur, levensloopbestendig, seniorenlabel etc. Deze lijsten zijn op te vragen bij de SBOG. www.sbog.nl
  7. De provincie heeft recentelijk de Gelderse huistest ontwikkeld. Hiermee kunnen bewoners hun woning testen op comfort en veiligheid. Gemeenten en corporaties kunnen deze test goed gebruiken bij de uitvoering van hun beleid en mensen die de test ingevuld hebben persoonlijk benaderen. Een ouderenbond kan het opplussen en de Gelderse huistest op de agenda zetten bij de eigen corporatie en gemeente. Voor de test zelf; www.geldersehuistest.nl
  8. Provincie Gelderland heeft een Domoticoets ontwikkeld, 2007. www.gelderland.nl/thuisgeven
www.domoticoets.nl
  9. St. Consument en Veiligheid kent thuishetsten voor ouderen, uit te printen via www.veiligheid.nl.
  10. Het project m.b.t. tot het opplussen van het eigenwoningbezit in enkele Noord-Hollandse (polder)gemeenten: Zie <http://www.wmowonen-nh.nl/component/content/article/94-wwz-algemeen/240-keuzemodel-opplussen-eigen-woningbezit> en http://www.wmowonen-nh.nl/attachments/198_Praktijk-BgdRSZ_b12_PvA_Opplussen_Eigenwoningbezit.pdf
  11. Corporaties en gemeente Volendam-Edam kennen het concept Wonenplus
<http://www.wonenplusedamvolendam.nl/downloads/02102008%20Opplussen%20eigen%20woning%20in%20Edam-Volendam.pdf> en <http://www.wonenplusedamvolendam.nl/>
-